

Representantforslag 103 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen

Dokument 8:103 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre en varig kompensasjonsordning for uføre etter uførereformen

Til Stortinget

Bakgrunn

Uførereformen ble vedtatt av et samlet storting 12. desember 2011. Formålet var blant annet å gjøre det enklere å kombinere arbeid og uføretrygd, en innsjøn som fikk bred støtte.

I Prop. 130 L (2010–2011) Endring i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre), side 133, stod dette om hvordan omleggingen skulle finne sted:

«Løsningen må sikre at hensynet til den enkeltes rettigheter ivaretas på en god og tilfredsstillende måte. Uførepensjonistene må gis tilstrekkelig tid til å tilpasse seg nye regler. Personer som allerede mottar uførepensjon bør heller ikke få for store endringer i sine ytelser når ordningen legges om.

(...) Departementet foreslår videre at det gis overgangsregler om beregning av uføretrygd til personer som mottar uføreytelsen, legger departementet opp til at ytelsen til uførepensjonistene overføres til at det nye regelverket (konverteres) på en slik måte at uføreytelsen etter skatt blir på samme nivå som tidligere.»

I sine forutsetninger til gjennomføringen av reformen, uttalte flertallet i arbeids- og sosialkomiteen, som bestod av alle medlemmene i komiteen unntatt Fremskrittspartiets medlemmer, i innstillingen (Innst. 80 L (2011–2012)):

«Flertallet understreker at forslaget sikrer nye uføre en uføretrygd om lag på nivå med dagens regler eller bedre.

(...) For å unngå å ha to parallelle regelverk for uføreytelsen, legges det opp til at ytelsen til uførepensjonistene overføres (konverteres) til det nye regelverket på en slik måte at uføreytelsen etter skatt blir på samme nivå som tidligere.

(...) Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, understreker at de som konverteres fra den gamle ordningen skal kompenseres for økt skatt ved å øke bruttoytelsen slik at de beholder tilnærmet samme nettoytelse.»

Fremskrittspartiets medlemmer i komiteen uttalte:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at endringer i skatteregler ikke må ramme løpende ytelser og effekten for den uføretrygdede må bli den samme. Disse medlemmer mener videre det er viktig at man får til en konverteringsmodell som gir mulighet for konkrete beregninger.

Disse medlemmer vil varsle at man vil komme tilbake til dette spørsmålet om det skulle oppstå utilsiktede virkninger, og vil understreke at dem som konverteres fra den gamle ordningen og derved får økt bruttoytelse, skal kompenseres slik at de beholder samme nettoytelse, og ikke en tilnærmet lik ytelse.»

Etter at reformen trådte i kraft, har mange uføre tatt kontakt med forslagsstillerne fordi de går ned i nettoinntekt på grunn av skatteomleggingen. Andre uføre kan miste tilgang på velferdstilbud, som kommunal bostøtte, eller få høyere egenandeler på tjenester, som for eksempel barnehage, fordi bruttoinntekten deres har gått opp. Dette kan skje selv i tilfeller der skattetrekket deres har økt like mye som bruttoinntekten, og de kommer ut tilsvarende likt i nettoinntekt.

Tall fra statsråd Robert Eriksson i brev av 25. mars 2015 til arbeids- og sosialkomiteen viser at

4 av 10 uføre har gått ned i nettoinntekt som følge av omleggingen. Mange taper mye penger, uten å komme inn under regjeringens overgangsordning. 82 862 personer mister opp til 6 000 kroner i året. 14 345 mister over 6 000 kroner i året, noen mer enn 20 000 kroner i året. I tillegg kommer den store gruppen som har tap i nettoinntekt over 6 000 kroner i året, men som fram til 2017 vil være en del av regjeringens tre-årige overgangsordning.

Dette er store og alvorlige økonomiske tap for mange, og de rammer en gruppe med en relativt lav inntekt i utgangspunktet. At uføre på denne måten mister inntekt og velferdstilbud på grunn av omleggingen, må kunne sies å være i strid med Stortingets forutsetninger for reformen.

I initiativdebatten i Stortinget om uførereformen 7. april 2015 oppstod det en debatt rundt hva som er et «vesentlig» tap, og hvilke beløp Stortinget mener det er akseptabelt at man kan tape som følge av omleggingen. Flere representanter har tatt til orde for at et tap på 6 000 kroner i året er et tap man kan leve med. Det er et problematisk syn, sett i lys av at det er mange som nå tar kontakt og forteller om en mye vanskeligere økonomisk situasjon på grunn av et slikt tap. Et tap på 6 000 kroner i året er en betydelig og vanskelig inntektsnedgang for mange.

Tar man utgangspunkt i at uføre er en gruppe med en lav inntekt i utgangspunktet, og at disse skal ha en nettoinntekt som er «om lag den samme», er det mer rimelig at man setter en lavere grense for hva som er et vesentlig inntektstap. 1 000 kroner i året kan være et rimelig nivå for en slik grense, med mindre personen har et inntektsnivå over 6 G.

Forslagsstillerne støtter regjeringens overgangsordning, men mener at denne ikke er omfattende eller langvarig nok. I dag vil enkelte måtte flytte for å klare å betale regningene, som følge av uførereformen. Noen bor i tilpassede boliger. Det er veldig krevende å gjøre en slik omstilling i løpet av den korte perioden overgangsordningen varer. Derfor er det behov for en varig kompensasjonsordning.

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner viser i sitt svar på skriftlig spørsmål 27. mars 2015 fra representant Lise Christoffersen til at det er

opprettet en midlertidig regel for å hindre at uføre får redusert bostøtte på grunn av uførereformen, og at han vil komme tilbake til Stortinget med et forslag om hvordan bostøttesøkere med uføretrygd skal behandles etter 1. juli 2016. Forslagsstillerne forutsetter at dette forslaget sørger for at ingen uføre får bostøtten redusert på grunn av uførereformen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen foreslå en varig kompensasjonsordning som kan settes inn for å redusere det økonomiske tapet enkelte har lidd etter omlegging av skattlegging av folketrygdens og/eller tjenestepensjonenes uføretrygd. Denne kompensasjonsordningen bør sørge for at ingen får et tap i inntekt etter skatt som er større enn 1 000 kroner i året, med et unntak for personer med et inntektsnivå over 6 G.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå kommunale pleie- og omsorgstjenester, slik at personer som har fått økt bruttoinntekt på grunn av uførereformen, og med det har fått økte egenandeler eller mistet rett til kommunale pleie- og omsorgstjenester, får samme tjenestetilbud som tidligere.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at statlige velferdsgoder som bygger på bruttoinntekt, som for eksempel tilskudd til bil og fri rettshjelp, justeres slik at personer som har fått økt bruttoinntekt på grunn av uførereformen, ikke mister tilgangen til disse tjenestene som følge av omleggingen.
4. Stortinget ber regjeringen foreslå andre fradrags- eller støtteordninger for varig å kompensere det økonomiske tapet enkelte uføre har lidd etter omlegging av skattlegging av folketrygdens og tjenestepensjonenes uføretrygd.

28. april 2015